

Nøglen til succes med inklusion

Et ergoterapeutisk bachelorprojekt afprøver en ny innovativ model, der lægger op til samarbejde mellem lærere og ergoterapeuter i klassemiljøet.

Vi er 4 nyuddannede ergoterapeuter, der i vores bachelorprojekt "Har du prøvet en ergoterapeut" (marts-juni 2014) valgte, at afprøve den innovative og skolebaserede canadiske model, Partnering for Change (P4C). Modellen tager udgangspunkt i samarbejdet mellem forældre, lærere og ergoterapeuter om at skabe et skolemiljø, der fremmer deltagelsen i klassen for alle elever. Ergoterapeuten er med i klassen én dag om ugen, for at støtte og vejlede lærerne i at opfange og skabe forståelse for bagvedliggende årsager til en elevs udfordringer. I samarbejdet implementeres der undervejs relevante tiltag.

Modellen er afprøvet i Canada første gang i 2008 og kører netop nu et igangværende projekt fra 2013-2015 på 40 skoler i 3 amter. Lærerne, der deltager i P4C-projektet ytrer stor tilfredshed med, at have ergoterapeuter med i klassen og fortæller at ergoterapeutiske tiltag i de aktuelle situationer efterfølgende giver lettere implementering.

I forbindelse med den kommende skolereform i Danmark, er der i 2013 udarbejdet en evalueringsrapport. Her fremhæver lærerne, at inklusion af elever med særlige behov er en af de største udfordringer. 88% af lærerne oplyser, at de bl.a. mangler viden,

støtte og erfaring med konkrete redskaber for, at kunne løse inklusionsopgaven. Der er flere, der tilkendegiver at der skal en ny form for tværfaglig samarbejde til for at gribe disse inklusionsudfordringer bedst muligt an.

Ergoterapi på folkeskoler er ikke så implementeret i Danmark, men i en artikel fra fagbladet Ergoterapeuten (2012) udtaler en folkeskoleleder, der har ansat 2 ergoterapeuter, sig positivt om samarbejdet. Han fortæller, at ergoterapeuternes faglige viden om bl.a. nervesystemet, sanseintegration og sansemotorik bidrager med en anden forståelse og indgangsvinkel af problemstillingerne hos eleverne.

Med udgangspunkt i den viden ergoterapeuter har og de udfordringer folkeskolen står overfor, syntes vi det var relevant at undersøge, om modellen kunne bidrage til bedre inklusion af elever med særlige behov. Derfor valgte vi at afprøve elementer af P4C over en 6 ugers periode 2 dage ugl., på to forskellige folkeskoler (2. klassetrin) i Region Hovedstaden. Vi lagde vægt på samarbejde mellem os og lærerne, ved derigennem at dele viden og opbygge kapacitet. Vi gik bl.a. i dialog med lærerne om de fin- og grovmotoriske, samt procesmæssige krav, der stilles i de forskellige skoleopgaver. Vi talte også om, hvorfor nogle elever viser "passiv" eller "urolig" adfærd i klassen og faktorer i opgaven eller omgivelserne, der kan påvirke disse elever. En lærer udtaler sig ved evalueringen af forløbet:

“Vi er blevet mere opmærksomme, fx er jeg blevet meget mere opmærksom på, at bare fordi hun sidder stille, så er det ikke nødvendigvis fordi hun sidder og skriver”.

Trods den korte interventionsperiode har lærerne efter endt forløb tilkendegivet, at afprøvningen af P4C og samarbejdet med os, har bidraget med en ny faglig vinkel til en bedre årsagsforståelse for elevernes aktivitetsudfordringer. Desuden oplevede de, at vi kom med relevante forslag til tiltag.

P4C's tankegang lægger vægt på, at eleverne med udfordringer, opdages og støttes så tidligt som muligt, for at fremme deltagelse og indlæringen i klassen. Modellen tager bl.a. udgangspunkt i strategier, der yder støtte til både en større gruppe elever og samtidigt individuelle behov. Yderligere bidrager den til, at lærerne bedre kan imødekomme inklusionsudfordringerne, som bliver større i forbindelse med den nye skolereform. Dette fremhæves også af nogle af lærerne, der har deltaget i vores projekt. En lærer udtaler:

“Jeg synes det, der er vigtigst fra dette forløb, det er den bevidstgørelse omkring nogle elever, noget de har svært ved, men også klassen som helhed”.

Om modellen Partnering for Change (P4C)

Trin 1

P4C består af 3 trin, hvor 1 trin lægger vægt på, at ændringer i klassens fysiske og sociale omgivelser kan bidrage til bedre forudsætning for elevernes indlæring og deltagelse i skoleaktiviteter. Fokus i dette trin er aktivitetsdeltagelse og udøvelse for *alle* elever i klassen og lægger vægt på, at eleverne har individuelle indlæringsprofiler. Derfor er det bl.a. relevant at benytte forskellige undervisningsmetoder, der stimulerer fastholdelse af opmærksomhed og fokus i undervisningen. Vi var her i dialog med lærere om, hvilke faktorer, der kan påvirke opmærksomheden i undervisningen bl.a. opstilling af inventar, “pynt” på vægge/vinduer, arbejdsstillinger, kollektive beskeder og dobbelt-lektioner. Forslag til ændringer i dette trin var mange, bl.a. kom vi med ideer til måder, der kan påvirke elevernes fokus positivt, hvor man benytter sig af viden om bearbejdningen af elevernes forskellige sanseindtryk, fx. lyd, syn, balance, berøring m.m.. Vi arbejdede også med forslag til ændringer af elevernes siddestilling og skriveredskaber, da der var flere elever, der udviste vanskeligheder med finmotorikken, som bl.a. kom til udtryk igennem krampagtig greb på blyanten.

Trin 2

I trin 2 ses der mere målrettet på de elever, der har brug for yderligere støtte og tilpasning af individuelle

behov i undervisningen. Der tages udgangspunkt i at anerkende, at hver elev er forskellig i interesse, læringsprofil og funktionsniveau. Konkrete eksempler var bl.a. introduceringen af et redskab, der hjælper elever med at udtænke en strategi til selvhjælp af planlægning i skoleopgaver. Dette blev bl.a. anbefalet til en elev, der havde procesmæssige vanskeligheder, såsom igangsætte, planlægge og fastholde af udførelse i opgaver. Lærerne så desuden overførselsværdi og potentiale i redskabet og fremhævede, at det kunne benyttes til flere elever på andre klassetrin. En anden elev sad rastløs på sin plads og gik ofte rundt i klassen. Vi lagde mærke til, at eleven faldt til ro, så snart han blev taktilt og oralt stimuleret, bl.a. ved at have små genstande i hånden eller tygge. Vi talte med lærerne om ovenstående, hvortil den ene lærer oplyste, at han havde fjernet sådanne genstande fra eleven, da dette virkede forstyrrende i undervisningen. Under samtalen gik det op for læreren, at elevens "nye" adfærd kunne hænge sammen med fratagelse af genstande. Derfor introducerede vi et hjælpemiddel, der gav eleven de ønskede sensoriske input. Dette gav øjeblikkelig effekt.

Trin 3

Hvis ovenstående trin ikke har bidraget tilstrækkeligt påbegyndes trin 3, hvor der i samarbejde med lærerne, aftales at se nærmere på en specifik opgave, for at identificere hvor i opgaven og hvorfor eleven har et "breakdown". Dette trin er ikke afprøvet i vores

projektet, men virker som et logisk videre trin i modellen.

Ergoterapeutens fagkompetence

I øjeblikket vises der internationalt en stigende efterspørgsel fra lærere, om at have ergoterapeutisk fagkompetence med i klassen, for at støtte udfordrede elever og derigennem også lærerne i det daglige undervisningsmiljø.

Ergoterapi i klassemiljøet kan blandt andet indebære træning af kognitive funktioner, træning i at indgå i leg og samspil med andre elever, udvikling af fin- og grovmotoriske færdigheder, stimulering af elevens forskellige sanser, træning og tilpasning af hverdagsaktiviteter i skolemiljøet.

Forfattere:

Ergoterapeut:

Dorte Damborg, Heidi Maria Larsen, Sandra M. T. Nordstrøm & Sidse Linnæs.

København, oktober 2014.